

három most is nyitva áll, hét a védelem és az állagmegóvás érdekében ideiglenesen zárva tart. A sírkamrák közül 5 festett.

Az ókeresztény temető síremlékei közül eddig igazából a *mauzóleum*, és – a díszítés fő motívumáról elnevezett – *korsós sírkamra* helyreállítása és bemutatása valósult meg.

A világorökségi diplomaátadóra azonban megtekinthetően helyreállították az Apáca utca 14. szám alatti *ókeresztény sírkápolnát*, és az Apáca utca 8. alatt található *ókeresztény sírok emlékhelyét*.

A nedvességtől veszélyeztetett *Péter Pál sírkamra* (falfelületén a Krisztus-monogram-mal) megmentése érdekében a közeljövőben zárul a többéves munka. Az V. számú különleges *nyolcszög alaprajzú sírkamra* feltárása most van folyamatban.

Dóm téri sétánkat egy újabb, a tér múltját idéző verssel zárjuk:

A Dóm tér

„Vörös kövei rőten égnek itt.
Így égtek latin légiók alatt.
A Pannon-tájnak keresztényeit
Hordta a háta, majd avar hadak
Döngették, dúlták, ásták gödreit
S e mély gödrökbe feküdtek hanyatt.
Egy piros hajnalon Árpád népeit
Látta a várta, hogy hont foglaljanak.
Vájt vörös kövek, ki dobant rajtuk
Ezer év óta? Magyarok. Magyarok.”
(Kocsis László. *Aranyampolna. Válogatott versek*)

CSICSELYNÉ KORBELY ZSUZSANNA

szaktanár

Szlovák Általános Iskola, Óvoda és Diákotthon

Szarvas

Március 15-i ünnepi műsor Kossuth Lajos születésnek 200. évfordulója jegyében

1. Himnusz

2. Kossuth Lajos... mennyit jelent e név!

Szeretetet, bízó honfi reményt,
Szabadságot, mely világot megvált,
Bosszút, melynek órája ütni fog!...
Kijelentés, ezerszer szent e név,
Egy nép szívében élő nagy titok!...

Mely ég küldött, Te szent Apostolunk,
 Midőn meghalni készült szép honunk?
 Elállott már e nemzet szívverése,
 Az égtől várt csak megváltó csodát;
 S Te megjelentél, testté lett vágyunk;
 Kivíttad a nép igazát, jogát!
 Te szabadságot adtál hazádnak
 (Ady Endre: Kossuth halálának évfordulóján)

3. Kossuth élete átíveli a XIX. századot. A Zemplén megyei Monokon, kismemesi családban született. Ügyvédi pályára lépett. Hatalmas alakja Magyarország újjászületésének küzdelmes éveiben, a reformkorban emelkedett ki. Az Országgyűlési Tudósítások, majd a Törvényhatósági Tudósítások szerkesztője, a Pesti Hírlap alapító-vezérője, a lebilincselő szavak embere.

4. Ezernyolcszáznegyvennyolc, te csillag,
 Te a népek hajnalcsillaga!...
 Megvirradt, fölbredett a föld, fut
 A hajnaltól a nagy éjszaka.
 Piros arccal
 Jött el a hajnal,
 Piros arca vad sugára
 Komor fényt vet a világra;
 E pirulás: vér, harag és szégyen
 A felébredt nemzetek szemében.
 (Petőfi Sándor: 1848)

5. Vannak napok, melyek nem szállnak el,
 De az idők végéig megmaradnak,
 Mint csillagok ragyognak boldogan
 S fényt szórnak minden születő tavasznak.
 Valamikor szép tüzes napok voltak,
 Most enyhe és derűs fénnel ragyognak,
 Ilyen nap volt az, melynek fordulója
 Ibolyáit ma a szívünkbe szórja.
 (Juhász Gyula: Március idusára)

6. Zene: Nemzeti dal (Petőfi–Tolcsvay) magnó

7. Részlet Széchenyi István március 17-i leveléből:

„Barátom, csudákat élünk... Az első felvonás gyönyörűen sikerült! Én teli vagyok a legszebb reményekkel... az én politikám biztos volt, de lassú. Kossuth egy kártyára tett mindent, és legalább idáig annyit nyert a hazának, mint amennyit az én politikám 20 év alatt nem bírhatott volna előállítani.”

8. Na brehoch Dunaja všetci už hovoria
Z otrockého jarma sa národy vymania.
Až do Belehradu dostala sa zvesť
Zástupy otrokov povstali za slobodu, česť.

Duní dunivý hlas diel,
Dusí už celú zem.
Šírim svetom hlasné hlasy zvonov znejú
Na budinských pyšných hradbách
zástavy národné vo vetre vejú.

Slováci, Nemci, Rumuni aj Maďari
Dobří bratia jednej rodiny
Žiť chcú v mieri a pokoji
Len nech ten čas zlý už ustúpi.
(Chalupka, Ján: *Verd félre a harangot*)

9. Az áprilisi törvények szentesítése után lezajlottak a választások, az új országgyűlés júliusban ült össze, a honvédelemről szóló törvényjavaslatot Kossuth terjesztette elő: Uraim! Midőn a szószerkekre lépek, hogy Önöket felhívjam, mentsék meg a hazát! E percnél irtózatossága szorítva hat le keblemben... Önök határozni fognak... ünnepélyesen kérem adja meg a képviselőház a 200.000 főnyi katonát s az erre szükséges pénzerőnek előteremtését... Megadjuk! (Együtt mondják a szereplők)
Ezt akartam kérni, Uraim; de Önök felállottak, s én leborulok a nemzet nagysága előtt. Csak azt mondom: annyi energiát a kivitelben, mint amennyi hazafiságot tapasztaltam a megajánlásban – és Magyarországot a poklok kapui sem fogják megdönteni.

10. Toborzódal – Kossuth Lajos azt üzenté

11. Elérkezett a perc, midőn Magyarországnak szabaddá, függetlenné kell lennie, elérkezett a perc, midőn Magyarország, s különösen a nemzet képviselőinek kötelessége Isten, a világ, Európa és a nép előtt kimondani, hogy szabadok, függetlenek akarunk lenni.

12. Zene: Európa csendes, újra csendes...
Elzúgtak forradalmi...

13. I. Miklós orosz cár segítséget nyújtott az osztrák császárnak szabadságharcunk leverésére. Ekkora túlerővel szemben már nem volt esély a győzelemre. Hiába volt Kossuth újabb toborzási kísérlete, a nemzetiségekkel kötött megegyezések, Bem csodálatos emberfeletti küzdelme.
Amikor Világos után a nemzet élethalálharca elbukott, Kossuth menekülni kényszerült. A fegyverletétel már török földön éri. Az ötvenes években Londonban él, majd Itáliában telepszik le. A külföldi emigráció évtizedei alatt mindvégig megtartotta „szent esküjét”, amelyet a debreceni Nagytemplomban tett.

14. „Velem rendelkezhetik az Isten akármiként az életben, bocsáthat reám szenvedést, bocsáthatja reám a vérpadot, de egyet nem bocsáthat – azt, hogy én valaha ausztriai háznak alattvalója legyek.”

15. Magyarország az én csendes szép hazám – népdal

16. Kossuth 1889-ben az új honossági törvény értelmében elvesztette magyar állampolgárságát. Ugyanakkor városok, községek hosszú sorának – így 1890. január 4-én Szarvasnak – díszpolgára lett.

17. 1894. március 20-án 45 évi számkivetés után Torinóban halt meg. A koporsót hozó vonatot a határtól Budapestig megrendült tömegek sorfala fogadta levett kalappal, nappal és éjjel. A kormány hivatalos távolmaradása ellenére a Nemzeti Múzeumban fölállított ravataltól hatalmas tömegek kísérték a Kerepesi temetőbe.

18. Szülőföld! E modern korban csúfság

éri azt, kinek még fogain
recseg a hazai homok kvarca
Titkolom rólad-kelt álmain.
Tengereken, világokon túlra
Vágynak a súlyuk-vesztett szívek.
Pedig mit az ember itthon elveszt,
Földön, égen nem lelheti meg.
Hazám édes gravitációja!
Csak vonzásod adhat súlyt nekem.
Hova mennék? Határaid közt is
milyen nehéz meglegelni helyem.
Mi lennék, ha te is elengednél?
Szülőföldem, hazám – sarkcsillagom.
Csodálok minden csillagot, holdat,
De csak tehozzád igazodom.

Éj van. Nem látom, csak hallom őket:
sírva húznak vándormadarak.

Vágyik, vergődik, sóhajt az ember,
lázadozik – mégis hű marad.

(Váci Mihály: Szülőföld, sarkcsillagom)

19. Szózat

FELHASZNÁLT IRODALOM

Ady Endre: Kossuth halálának évfordulója

Chalupka, Ján: Verd félre a harangot

Juhász Gyula: Március idusára

Válogatás Kossuth Lajos beszédeiből

Petőfi Sándor: 1848

Rendületlenül – A magyar hazaszeretet versei